DOMSTOLENS DOM

14. marts 2000 *

I de forenede sager C-102/98 og C-211/98,

angående anmodninger, som Bundessozialgericht (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Ibrahim Kocak

mod

Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken (sag C-102/98),

og

Ramazan Örs

mod

Bundesknappschaft (sag C-211/98),

* Processprog: tysk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 9 i aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 541), af artikel 37 i tillægsprotokollen, som blev undertegnet den 23. november 1970 i Bruxelles, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2760/72 af 19. december 1972 (Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 581), af artikel 10, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (ikke offentliggjort) og af artikel 3, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 3/80 af samme dato om anvendelsen af De Europæiske Fællesskabers medlemsstaters sociale sikringsordninger på tyrkiske arbejdstagere og på deres familiemedlemmer (EFT 1983 C 110, s. 60),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene D.A.O. Edward, L. Sevón og R. Schintgen (refererende dommer) samt dommerne P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, H. Ragnemalm, M. Wathelet og V. Skouris,

generaladvokat: D. Ruíz-Jarabo Colomer
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

i sag C-102/98

— den tyske regering ved afdelingschef E. Röder og kontorchef C.-D. Quassowski, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent P.J. Kuijper, som befuldmægtiget, bistået af advokaterne I. Brinker og R. Karpenstein, Bruxelles

i sag C-211/98

— Ramazan Örs ved advokat H.-H. Volkenborn, Herten

— den tyske regering ved E. Röder og C.-D. Quassowski

— den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og fuldmægtig A. de Bourgoing, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P.J. Kuijper, bistået af advokat R. Karpenstein,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 7. september 1999 er afgivet mundtlige indlæg af Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken ved direktør N. Mayer og afdelingschef W.D. Walloth, Forbundsarbejdsministeriet, som befuldmægtigede, Ramazan Örs ved advokat H.-H. Volkenborn, den tyske

regering ved C.-D. Quassowski og Kommissionen ved P.J. Kuijper, bistået af advokat R. Karpenstein,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 7. oktober 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved to kendelser af 17. februar 1998 og 31. marts 1998, indgået til Domstolens Justitskontor henholdsvis den 9. april 1998 (sag C-102/98) og den 8. juni 1998 (sag C-211/98), har Bundessozialgericht i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) stillet flere præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 9 i aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 541, herefter »associeringsaftalen«), af artikel 37 i tillægsprotokollen, som blev undertegnet den 23. november 1970 i Bruxelles, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2760/72 af 19. december 1972 (Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 581, herefter »tillægsprotokollen«), af artikel 10, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (ikke offentliggjort) og af artikel 3, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 3/80 af samme dato om anvendelsen af De Europæiske Fællesskabers medlemsstaters sociale sikringsord-

ninger på tyrkiske arbejdstagere og på deres familiemedlemmer (EFT 1983 C 110, s. 60).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst i forbindelse med to sager, som føres af henholdsvis den tyrkiske statsborger Ibrahim Kocak mod Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken (pensionskasse, herefter »LVA«) (sag C-102/98) og den tyrkiske statsborger Ramazan Örs mod Bundesknappschaft (forbundsforsikringskassen for minearbejdere) (sag C-211/98) angående disse to organers afslag på i forbindelse med tildeling af alderspension til Ibrahim Kocak og Ramazan Örs at tage hensyn til en tyrkisk domstols berigtigelse af den fødselsdato, som disse personer angav ved deres indmeldelse i den tyske sociale sikringsordning.

Associeringen EØF-Tyrkiet

3 Associeringsaftalen har i henhold til sin artikel 2, stk. 1, til formål at fremme en stadig og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser mellem parterne. Aftalen omfatter en indledende fase, hvor Republikken Tyrkiet med støtte fra Fællesskabet skal styrke sin økonomi (artikel 3), en overgangsperiode, i løbet af hvilken der skal sikres en gradvis oprettelse af en toldunion og en tilnærmelse af de økonomiske politikker (artikel 4), og en endelig fase, som bygger på toldunionen og indebærer styrkelse af samordningen af den økonomiske politik (artikel 5).

4 Associeringsaftalens artikel 6 har følgende ordlyd:

»For at sikre gennemførelsen og den gradvise udvikling af associeringsordningen mødes de kontraherende parter i et associeringsråd, som handler inden for grænserne af de beføjelser, som er blevet det tillagt ved aftalen.«

5 Associeringsaftalens artikel 9 bestemmer følgende:

»De kontraherende parter erkender, at inden for denne aftales anvendelsesområde og med forbehold af de særlige bestemmelser, som kan indføres i medfør af artikel 8, er al forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet, forbudt i henhold til det i artikel 7 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab anførte princip.«

6 Associeringsaftalens artikel 12 bestemmer:

»De kontraherende parter enes om, på grundlag af artiklerne 48, 49 og 50 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, gradvist indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.«

7 Tillægsprotokollen, som i henhold til sin artikel 62 udgør en integrerende del af associeringsaftalen, fastsætter ifølge sin artikel 1 vilkårene, retningslinjerne og tempoet for gennemførelsen af den overgangsperiode, der er omhandlet i associeringsaftalens artikel 4.

8 Tillægsprotokollens artikel 37 har følgende ordlyd:

»Hver medlemsstat opretter for arbejdstagere af tyrkisk nationalitet, som er beskæftiget i Fællesskabet, en ordning, hvorunder der ikke finder nogen i nationalitet begrundet forskelsbehandling sted i forhold til arbejdstagere, som er statsborgere i andre af Fællesskabets medlemsstater, for så vidt angår arbejdsvilkår og aflønning.«

9 Tillægsprotokollens artikel 39, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Før udgangen af det første år efter denne protokols ikrafttræden vedtager associeringsrådet bestemmelser vedrørende social tryghed for arbejdstagere af tyrkisk nationalitet, som bevæger sig inden for Fællesskabet, og for deres familie, som opholder sig inden for Fællesskabet.«

10 I henhold til den tredje betragtning i præamblen har afgørelse nr. 1/80 til formål på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagerne og på deres familiemedlemmer i forhold til den bestående ordning, samt at gennemføre bestemmelserne om social sikring og om udveksling af unge arbejdstagere.

11 Afgørelse nr. 1/80 bestemmer i artikel 10, stk. 1, som er indeholdt i afgørelsens kapitel II, der har overskriften »Bestemmelser på det sociale område«, afsnit 1 vedrørende »Beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed«, følgende:

»Fællesskabets medlemsstater opretter for tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til deres lovlige arbejdsmarked en ordning, hvorunder der ikke finder nogen i nationalitet begrundet forskelsbehandling sted i forhold til Fællesskabets arbejdstagere for så vidt angår aflønning og de øvrige arbejdsvilkår.«

12 Afgørelse nr. 3/80, der blev udstedt på grundlag af tillægsprotokollens artikel 39, har til formål at samordne medlemsstaternes sociale sikringsordninger med henblik på, at de tyrkiske arbejdstagere, der har eller har haft beskæftigelse i en

eller flere af Fællesskabets medlemsstater, og deres familiemedlemmer og efterladte kan oppebære ydelser fra de almindelige sociale sikringsgrene.

13 Artikel 2 i afgørelse nr. 3/80, der har overskriften »Personkreds«, har følgende ordlyd:

»Denne afgørelse finder anvendelse på:

— arbejdstagere, som er eller har været omfattet af lovgivningen i én eller flere medlemsstater, og som er tyrkiske statsborgere

...«

14 Artikel 3, stk. 1, i samme afgørelse, der har overskriften »Ligebehandling«, bestemmer:

»Personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne afgørelse, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats

lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere, medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne afgørelse.«

15 Artikel 4, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80, der har overskriften »Sagligt anvendelsesområde«, foreskriver:

»Denne afgørelse finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, der vedrører:

...

c) ydelser ved alderdom

...«

Den nationale lovgivning

16 I Tyskland har enhver mandlig forsikret, som fylder 65 år, og som har været forsikret i mindst 60 måneder, ret til alderspension.

17 Enhver, der er forsikret i henhold til en pensionsforsikring, er forpligtet til at have et socialsikringsnummer, som indeholder vedkommendes fødselsdato. Dette nummer tildeles ham af den kompetente pensionskasse på grundlag af de oplysninger, der er afgivet af den pågældendes første arbejdsgiver ved den angivelse, denne er forpligtet til at foretage over for sygeforsikringen.

18 § 1, stk. 5, i Verordnung über die Vergabe und Zusammensetzung der Versicherungsnummer (bekendtgørelse om tildelingen og sammensætningen af socialsikringsnumre, BGBl. I, 1987, s. 2532) af 7. december 1987 har følgende ordlyd:

»Et socialsikringsnummer bliver kun tildelt én gang og berigtiges ikke. Er fødselsdatoen eller serienummeret i socialsikringsnummeret fejlagtigt, modtager den forsikrede et nyt socialsikringsnummer. Det fejlagtige socialsikringsnummer må herefter ikke anvendes og skal markeres som uanvendeligt...«.

19 § 33a i Sozialgesetzbuch, Erstes Buch (tysk sociallov, herefter »SGB I«), som trådte i kraft den 1. januar 1998 efter udstedelsen af den første lov af 16. december 1997 om ændring af Socialgesetzbuch, Drittes Buch, og andre love (BGBl. I, 1997, s. 2970), bestemmer:

»(1) Såfremt rettigheder og pligter er afhængige af, at en bestemt aldersgrænse er nået eller ikke er overskredet, er det den fødselsdato, som den berettigede eller forpligtede eller dennes pårørende har oplyst ved den første angivelse over for en social sikringsinstitution eller, såfremt det drejer sig om en angivelse i forbindelse med det tredje eller det sjette afsnit i den fjerde bog, overfor arbejdsgiveren, der er afgørende.

(2) Der kan kun ske fravigelse fra den ifølge stk. 1 afgørende fødselsdato, når den institution, som det påhviler at udrede ydelser, fastslår, at

a) der foreligger en skrivefejl, eller

b) der af et dokument, hvis original er udstedt forud for tidspunktet for angivelsen i henhold til stk. 1, fremgår en anden fødselsdato.

(3) Stk. 1 og 2 gælder også for de fødselsdatoer, som er en bestanddel af socialsikringsnummeret eller et andet kendetegn, som anvendes inden for andre socialydelsesområder i denne lovbog.«

20 Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, således som disse er gengivet af den forelæggende ret, at bestemmelsen har til formål at forhindre, at der sker misbrug i form af krav på sociale ydelser i tilfælde, hvor der bl.a. på grundlag af en ændring af fødselsdatoen bliver ansøgt om en fremrykket tildeling af sociale ydelser. I forskellige udenlandske retsordener er der fastsat mulighed for at ændre fødselsdatoen gennem en retslig afgørelse. Sådanne ændringer ville i tysk socialret kunne føre til fordele, som ikke tillægges i henhold til de pågældende udenlandske lovgivninger, eftersom flertallet af disse ikke anerkender ændringer af fødselsdatoer for så vidt angår social sikring. På nuværende tidspunkt kræver disse tilfælde yderligere en særlig grundig administrativ kontrol. Nyordningen af lovgivningen — som forenkler denne kontrol — skal sikre, at der principielt heller ikke i tysk socialret tages hensyn til sådanne ændringer af fødselsdatoer. Det er imidlertid ikke påkrævet at udstede en særlig overgangsbestemmelse.

Hovedsagerne

Sag C-102/98

21 Fra april 1962 til december 1966 arbejdede Ibrahim Kocak i Tyskland i mineindustrien og var som følge heraf forpligtet til at være tilknyttet den sociale sikring. Fra maj 1970 har Ibrahim Kocak haft varig bopæl i denne medlemsstat, hvor han arbejdede, indtil han den 1. oktober 1986 gik på førtidspension. Siden den 1. oktober 1991, hvor betalingen af førtidspension ophørte, har han modtaget socialhjælp.

22 Ibrahim Kocak's fødselsdato, således som den indgår i de socialsikringsnumre, han blev tildelt i 1970 og 1980, er den 20. oktober 1933. I henhold til dom af 3. december 1985 afsagt af den tyrkiske civilret i Düzce blev Ibrahim Kocak's fødselsår i det tyrkiske folkeregister ændret og fastsat til 1926. Som følge heraf tildelte Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein ham ved afgørelse af 14. august 1986 et nyt socialsikringsnummer, der tog hensyn til det således berigtigede fødselsår.

23 I august 1991 indgav Ibrahim Kocak en ansøgning til LVA om alderspension under henvisning til, at han var fyldt 65 år. Ved afgørelse af 17. februar 1992 fastslog LVA, at dommen om berigtigelse af det tyrkiske folkeregister ikke kunne anerkendes for så vidt angår den pågældendes fødselsdato, og at det alene var datoen den 20. oktober 1933, der var relevant for den tyske pensionsforsikring. Som følge heraf tildelte LVA Ibrahim Kocak et nyt socialsikringsnummer på grundlag af fødselsåret 1933. Ved afgørelse af 1. december 1993 afslog LVA Ibrahim Kocak's ansøgning om alderspension med den begrundelse, at han var født i 1933, og at han således først ville fylde 65 år i oktober 1998.

24 Ved afgørelse af 19. januar 1994 afviste LVA endvidere de af Ibrahim Kocak indgivne klager over de to nævnte afgørelser, idet det bl.a anførtes, at han ikke havde bevist, at han ikke var født i 1933, hvilket år han havde angivet, da han blev optaget i den tyske pensionsordning, men i 1926. Hverken dommen fra den tyrkiske civilret eller den vidneerklæring, Ibrahim Kocak havde fremlagt, kunne udgøre et sådant bevis, idet dommen alene var baseret på en lægeerklæring og en vidneforklaring, der ikke var understøttet af nogen form for bevisdokumenter.

25 Efter at Landessozialgericht Schleswig havde ophævet dommen afsagt i første instans af Sozialgericht Itzehoe, som Ibrahim Kocak havde indbragt sagen for, og hvilken domstol havde taget hans påstand til følge, iværksatte han revisionsanke for Bundessozialgericht. Da Bundessozialgericht er af den opfattelse, at det er tvivlsomt, om § 33a i SGB I er forenelig med princippet om forbud mod forskelsbehandling og ligebehandlingsprincippet, som er gældende for associeringen EØF-Tyrkiet, har Bundessozialgericht's Trettende Afdeling besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal reglerne vedrørende associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet (herunder særlig artikel 9 i aftalen af 12.9.1963 om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Fællesskab og Tyrkiet, artikel 37 i tillægsprotokollen af 23.11.1970 til denne aftale, artikel 10 i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19.9.1980 og artikel 3, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 3/80 af 19.9.1980) fortolkes således, at en medlemsstats lovgiver ikke kan fastsætte en regulering, der også gælder for tyrkiske vandrende arbejdstagere uden hensyntagen til de særlige kendetegn ved det tyrkiske folkeregister, og i henhold til hvilken regulering det såvel til brug for det socialsikringsnummer, der tildeles en forsikret, som ved tildelingen af alderspension grundlæggende er den fødselsdato, som fremgår af den forsikredes første angivelse over for den sociale sikringsinstitution i den pågældende medlemsstat eller over for den derværende (over for den sociale sikringsinstitution anmeldelsespligtige) arbejdsgiver, der er afgørende?«

Sag C-211/98

26 Ramazan Örs har boet i Tyskland siden 1972, hvor han er tilknyttet Bundesknappschaft's pensionsordning. Ved sin indmeldelse oplyste Ramazan Örs, at han var født den 1. maj 1950, hvorefter Bundesknappschaft tildelte ham et socialsikringsnummer, der indeholdt denne fødselsdato.

27 På grundlag af en dom af 9. december 1992 fra retten i Balikesir blev Ramazan Örs' fødselsdato ændret i det tyrkiske folkeregister og fastsat til den 1. maj 1946. Denne dom er baseret på vidneerklæringer afgivet under ed, som Ramazan Örs har fremlagt, samt på en undersøgelse af en hudvævsprøve fra Ramazan Örs' højre arm.

28 Ved afgørelser af 14. juni 1983 og 14. september 1993 afviste Bundesknappschaft dels Ramazan Örs' ansøgning om ændring af hans fødselsdato og socialsikringsnummeret på grundlag af dommen, dels hans klage over afgørelsen.

29 Ramazan Örs, der ikke fik medhold i de sager, han anlagde til prøvelse af disse afgørelser ved Sozialgericht Gelsenkirchen og, i appellen, ved Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen, iværksatte revisionsanke for Bundessozialgericht. Han har under denne sag gjort gældende, dels at socialsikringsnummeret ikke alene tjener til identificering, men ligeledes har en afgørende betydning for så vidt angår afslutningen af hans erhvervsaktive liv og dermed for hans rettigheder med hensyn til alderdomsydelser, dels at den tyrkiske domstols dom, der har retskraft, er bindende for Bundesknappschaft. Han har endvidere bemærket, at Bundesknappschaft som sygesikringsinstitution har registreret ham under hensyn til hans ændrede fødselsdato.

30 Efter bl.a. at have bemærket, at denne sag er forskellig fra den sag, der dannede grundlag for dommen af 2. december 1997 (sag C-336/94, Dafeki, Sml. I,

s. 6761), idet Ramazan Örs ikke er EF-statsborger, men vandrende tyrkisk arbejdstager, og idet § 33a i SGB I udelukker, at der efterfølgende kan ske berigtigelser af fødselsdatoen for så vidt angår socialretten, har Bundessozialgericht's Ottende Afdeling besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

»1) Består der i henhold til reglerne vedrørende associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet et forbud mod forskelsbehandling på området for social sikring, der finder umiddelbar anvendelse på en tyrkisk arbejdstager i Forbundsrepublikken Tyskland?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende: Skal dette forbud da fortolkes således, at det er til hinder for en national regel, hvorefter den fødselsdato, der er afgørende for ydelser fra den lovpligtige pensionsforsikring og således anført i socialsikringsnummeret, er den dato, som var fastlagt i et offentligt dokument på det tidspunkt, da den tyrkiske arbejdstager første gang blev tilmeldt en national social sikringsinstitution?«

31 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 2. december 1998 er de to sager blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

De præjudicielle spørgsmål

32 Med sine spørgsmål, som skal undersøges samlet, spørger den forelæggende ret nærmere bestemt, om princippet om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som fremgår af en række af de ovenfor citerede bestemmelser i reglerne om associeringen EØF-Tyrkiet, skal fortolkes således, at det er til hinder

for, at en medlemsstat over for tyrkiske arbejdstagere anvender retsforskrifter, som for så vidt angår tildeling af alderspension og oprettelse af det socialsikringsnummer, der tildeles i dette øjemed, lægger den fødselsdato, som fremgår af vedkommendes første angivelse over for en social sikringsinstitution i denne stat, til grund og gør hensyntagen til en anden fødselsdato betinget af, at der fremlægges et dokument, hvis original er udstedt forud for datoen for denne angivelse.

33 For det første skal det konstateres, at tyrkiske statsborgere, der som Ibrahim Kocak og Ramazan Örs er eller har været undergivet lovgivningen i en af medlemsstaterne, henhører under det personelle anvendelsesområde for afgørelse nr. 3/80, som dette er fastlagt i afgørelsens artikel 2.

34 En medlemsstats retsforskrifter, der som de i hovedsagerne omhandlede fastsætter den fødselsdato, der skal lægges til grund bl.a. ved fastlæggelsen af, hvornår der opstår ret til alderspension, udgør en lovgivning vedrørende en af de sociale sikringsgrene, der udtrykkeligt er nævnt i artikel 4, stk. 1, litra c), i afgørelse nr. 3/80, og henhører således under afgørelsens saglige anvendelsesområde.

35 For det andet bemærkes, at Domstolen i dommen af 4. maj 1999 (sag C-262/96, Sürül, Sml. I, s. 2685, præmis 74) har udtalt, at artikel 3, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80 med hensyn til afgørelsens anvendelsesområde opstiller et præcist og ubetinget princip, der er tilstrækkelig operationelt til at kunne anvendes af en national domstol, og som derfor kan regulere borgernes retsstilling. Det må således anerkendes, at bestemmelsen har direkte virkning, hvilket indebærer, at de borgere, som denne bestemmelse finder anvendelse på, kan påberåbe sig den for medlemsstaternes domstole.

36 I medfør af den nævnte bestemmelse har tyrkiske statsborgere, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af afgørelse nr. 3/80, ret til i

bopælsmedlemsstaten at oppebære sociale sikringsydelser, der tildeles i henhold til medlemsstatens lovgivning, på samme vilkår som denne medlemsstats egne statsborgere. Bestemmelsen gennemfører og konkretiserer således på det særlige område for social sikring det generelle princip om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, der er fastsat i associeringsaftalens artikel 9 (jf. i denne retning Sürül-dommen, præmis 64).

37 Herefter er det ikke fornødent at undersøge, om sidstnævnte bestemmelse, der udtrykkeligt er nævnt af den forelæggende ret, ligeledes finder anvendelse på personer som Ibrahim Kocak og Ramazan Örs, der allerede kan påberåbe sig princippet om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som er fastsat specielt på området for social sikring i artikel 3, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80.

38 Det forholder sig på samme måde med tillægsprotokollens artikel 37 og artikel 10, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, som foreskriver, at det almindelige princip om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet finder anvendelse på tyrkiske statsborgere for så vidt angår aflønning og de øvrige arbejdsvilkår.

39 Hvad angår rækkevidden af princippet om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet som fastsat i artikel 3, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80 bemærkes, at ifølge fast retspraksis indebærer ligebehandlingsprincippet ikke alene et forbud mod åbenlyse former for forskelsbehandling begrundet i nationalitet, men også mod alle skjulte former for forskelsbehandling, hvorved det samme faktisk bliver resultatet, selv om forskelsbehandlingen udøves på grundlag af andre formelle kriterier (jf. i denne retning dom af 27.1.2000, sag C-190/98, Graf, Sml. I, s. 493, præmis 14).

40 Imidlertid skal det for det første fastslås, at retsforskrifter som de i hovedsagerne omhandlede finder anvendelse uden hensyn til de pågældende arbejdstageres nationalitet.

41 For det andet tillægger disse retsforskrifter de dokumenter, der skal fremlægges med henblik på at tilsidesætte den fødselsdato, der blev angivet ved den første angivelse over for en social sikringsinstitution, den samme bevisværdi, uanset deres herkomst eller oprindelse. De sondrer ikke på grundlag af, i hvilken stat dokumentet er udfærdiget, eller hvilken type dokument der er tale om, og som den tyske regering har præciseret, uden at være blevet modsagt på dette punkt, tillægger retsforskrifterne ikke alene folkeregisterdokumenter, men også andre dokumenter beviskraft, f.eks. dokumenter udstedt i forbindelse med uddannelse eller militærtjeneste, som kan danne grundlag for konklusioner med hensyn til vedkommendes fødselsdato.

42 Sådanne retsforskrifter adskiller sig således klart fra de omtvistede bestemmelser i den sag, der dannede grundlag for Dafeki-dommen, som tillagde folkeregister-dokumenter og -udskrifter udstedt af de kompetente myndigheder i andre stater en ringere bevisværdi end den, der tillagdes dokumenter og udskrifter udstedt af de tyske myndigheder (Dafeki-dommen, præmis 5 og 12).

43 Det bemærkes endvidere, at det fremgår af forelæggelseskendelserne fra Bundessozialgericht, at det også i tyrkisk ret gælder, at den relevante fødselsdato med hensyn til social sikring som hovedregel til stadighed er den, der blev angivet ved den første indmeldelse, og at en senere berigtigelse af denne dato ikke har nogen virkning på dette område.

44 Herefter må det konkluderes, at ved at gøre hensyntagen til en anden fødselsdato end den, der blev oplyst i den første angivelse over for en social sikringsinstitution, betinget af, at der fremlægges et dokument, hvis original er udstedt forud for datoen for denne angivelse, giver retsforskrifter som de i hovedsagerne omhandlede ikke de tyrkiske statsborgere en anden retsstilling end bopælsmedlemsstatens egne statsborgere.

45 Den nationale ret udelukker ikke, at sådanne retsforskrifter alligevel kan indebære en indirekte forskelsbehandling af tyrkiske arbejdstagere, for så vidt som de ikke tager tilstrækkeligt hensyn til de faktiske og retlige forskelle, der foreligger for så vidt angår førelsen af folkeregistre i henholdsvis Republikken Tyrkiet og Forbundsrepublikken Tyskland. Mens de første angivelser, der indgives af de tyske statsborgere til en social sikringsinstitution, generelt er baseret på sikre og pålidelige indførsler i det tyske folkeregister, har angivelser fra tyrkiske arbejdstagere, der er født i deres hjemland, ofte et betydeligt mere usikkert grundlag og kræver således oftere en senere ændring.

46 Den nationale ret har i denne forbindelse i sin forelæggelseskendelse i sag C-102/98 bemærket, at § 16 i Personenstandsgesetz (den tyske folkeregisterlov, herefter »PStG«) bestemmer, at et barns fødsel skal indberettes inden en uge til folkeregistret i det område, hvor barnet er født. Denne forpligtelse påhviler i princippet barnets far i henhold til loven, men kan også påhvile andre personer. I henhold til i PStG's § 68 begår den, der ikke opfylder sin indberetningspligt, eller ikke opfylder den rettidigt, en ordensforseelse og kan pålægges en bøde.

47 I henhold til PStG's § 20 skal folkeregisterkontorerne efterprøve angivelserne, hvis der er tvivl om rigtigheden af disse. Når indførelsen af fødselsdatoen i folkeregistret er sket, kan den alene berigtiges efter rettens bestemmelse (PStG's § 47, sammenholdt med § 46 til 46b). Retten skal ex officio foretage en grundig undersøgelse af sagens omstændigheder og anvende alle egnede informationskilder. Retten kan kun træffe afgørelse om berigtigelse af indførelsen, hvis den er overbevist om, at denne er urigtig.

48 Ifølge den nationale ret er situationen betydeligt anderledes i Tyrkiet. Det er rettens opfattelse, at selv om en fødsel i henhold til artikel 39 i den tyrkiske civillovbog skal indberettes inden en måned til den for folkeregistret kompetente myndighed, er det åbenbart, at denne pligt ikke altid bliver opfyldt rettidigt eller på betryggende måde, bl.a. i de landlige områder. Den nationale ret har

bemærket, at selv om der i henhold til artikel 38 i den tyrkiske civillovbog og artikel 11 i den tyrkiske folkeregisterlov kan ske berigtigelse af folkeregistret på grundlag af en retslig afgørelse, bliver kriterierne for prøvelsen, som de tyrkiske domstole ofte benytter i denne forbindelse, af fagmænd inden for sociale sikringsinstitutioner betegnet som yderst generøse. Tyske domstole har i øvrigt gentagne gange påtalt, at de tyrkiske domstole ikke ex officio foretager en grundig oplysning af sagerne.

49 Kommissionen har gjort gældende, at henset til de retlige og faktiske forskelle udgør den principielle afvisning af med henblik på pensionsforsikring at tage hensyn til en anden fødselsdato end den, der blev oplyst i den første angivelse over for en social sikringsinstitution, når den nye fødselsdato ikke fremgår af et dokument, hvis original er udstedt forud for datoen for denne angivelse, en form for indirekte forskelsbehandling af vandrende tyrkiske arbejdstagere, med hensyn til hvilken det må afgøres, om den er begrundet i objektive hensyn, som er uafhængige af de pågældende arbejdstageres nationalitet, og om de står i et rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den pågældende nationale lovgivning (jf. dom af 23.5.1996, sag C-237/94, O'Flynn, Sml. I, s. 2617, præmis 19).

50 Det skal i denne forbindelse fremhæves, at de særlige vanskeligheder, som de i hovedsagerne omhandlede retsforskrifter kan medføre for vandrende tyrkiske arbejdstagere, skyldes den tyrkiske lovgivning om førelsen af folkeregistre og de særlige omstændigheder ved dennes anvendelse i praksis.

51 Det kan imidlertid ikke i henhold til princippet om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som fastsat i artikel 3, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80, kræves, at en medlemsstat, der fastsætter bestemmelser om fastlæggelse af fødselsdatoer med henblik på oprettelsen af et socialsikringsnummer og tildeling af alderspension, skal tage hensyn til den særlige situation, der følger af indholdet af den tyrkiske folkeregisterlovgivning og dennes faktiske anvendelse.

52 Da retsforskrifter som de i hovedsagerne omhandlede således ikke indebærer en forskellig behandling, der kan udgøre en indirekte forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, er det ikke nødvendigt at undersøge, om de er begrundet i objektive hensyn, og om de står i et rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den nationale lovgivning (jf. dom af 15.1.1998, sag C-15/96, Schöning-Kougebetopoulou, Sml. I, s. 47, præmis 21, og af 7.5.1998, sag C-350/96, Clean Car Autoservice, Sml. I, s. 2521, præmis 30 og 31).

53 Af samme grund er det heller ikke nødvendigt særligt at undersøge, om retsforskrifterne — som Kommissionen har gjort gældende, efter at der blev ytret tvivl herom af den nationale ret i forelæggelseskendelsen i sag C-102/98 — ikke står i et rimeligt forhold til de tilstræbte mål, eller om de, da der ikke foreligger en overgangsbestemmelse, også finder anvendelse på tyrkiske arbejdstagere, hvis første angivelse over for en social sikringsinstitution blev foretaget i henhold til den tidligere lovgivning på et tidspunkt, hvor de ikke havde nogen grund til at forvente, at de ved indgivelse af begæring om alderspension kun ville kunne henvise til deres rigtige fødselsdato, der var forskellig fra den oprindeligt angivne, hvis denne fremgik af et dokument udstedt forud for datoen for den første angivelse.

54 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt personer som Ibrahim Kocak og Ramazan Örs for så vidt angår tildeling af alderspension kan udlede rettigheder af den omstændighed, at de, før den i hovedsagerne omhandlede lovgivning trådte i kraft, blev tildelt et nyt socialsikringsnummer eller havde indgivet en anmodning om ændring af deres socialsikringsnummer i henhold til en tidligere og mindre streng lovgivning, henhører dette under national ret.

55 Henset til ovenstående betragtninger skal de stillede spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1, i afgørelse nr. 3/80 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at en medlemsstat over for tyrkiske arbejdstagere anvender retsforskrifter, som for så vidt angår tildeling af alderspension og oprettelse af det socialsikringsnummer, der tildeles i dette øjemed, lægger den fødselsdato, som fremgår af vedkommendes første angivelse over for en social sikringsinstitution i denne stat,

til grund og gør hensyntagen til en anden fødselsdato betinget af, at der fremlægges et dokument, hvis original er udstedt forud for datoen for denne angivelse.

Sagsomkostninger

56 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den franske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Bundessozialgericht ved kendelser af 17. februar 1998 og 31. marts 1998, for ret:

Artikel 3, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 3/80 af 19. september 1980 om anvendelsen af De Europæiske Fællesskabers medlemsstaters sociale sikringsord-

ninger på tyrkiske arbejdstagere og på deres familiemedlemmer skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at en medlemsstat over for tyrkiske arbejdstagere anvender retsforskrifter, som for så vidt angår tildeling af alderspension og oprettelse af det socialsikringsnummer, der tildeles i dette øjemed, lægger den fødselsdato, som fremgår af vedkommendes første angivelse over for en social sikringsinstitution i denne stat, til grund og gør hensyntagen til en anden fødselsdato betinget af, at der fremlægges et dokument, hvis original er udstedt forud for datoen for denne angivelse.

Rodríguez Iglesias Edward Sevón

Schintgen Kapteyn

Gulmann Puissochet Hirsch

Ragnemalm Wathelet Skouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. marts 2000.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident